

Az EASO 2021. évi menekültügyi jelentése

Éves jelentés az Európai Unió
menekültügyi helyzetéről

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Borítókép: Steve Evans

© Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal, 2021

A kiadvány sokszorosítása a forrás megjelölésével engedélyezett.

Az EASO szerzői joga alá nem tartozó fotók vagy egyéb anyagok felhasználása vagy sokszorosítása érdekében az engedélyt közvetlenül a szerzői jogok jogosultjától kell kérni.

PDF ISBN 978-92-9465-078-8 ISSN 2600-3023 DOI 10.2847/43131 BZ-AH-21-001-HU-N

Az EASO 2021. évi menekültügyi jelentése

Éves jelentés az Európai Unió menekültügyi helyzetéről

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Előszó

Ebben az évben az ügynökség kiemelt kiadványának, az *EASO (Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal) menekültügyi jelentésének* 10. kiadását jelentetjük meg. A jelentést az évek során folyamatosan fejlesztettük annak érdekében, hogy a legújabb tendenciákat és szakpolitikai eszmecserét, amelyek középpontjában a harmonizált közös európai menekültügyi rendszer (KEMR) kiépítése áll, rögzíthessük és azokról beszámolhassunk. Büszkék vagyunk arra, hogy az *EASO menekültügyi jelentése* az európai menekültügyi kérdések megbízható információforrásává nőtte ki magát, és hűen tükrözi az ügynökség, mint menekültügyi szakértői központ növekedését annak 2010. június 19-i megalakulása óta.

Az EASO egyre növekvő szerepére az Európai Bizottság 2020 szeptemberében közzétett, új **migrációs és menekültügyi paktuma** is rámutat. A paktum megújult fórumot kínál az európai migráció és menekültügy hatékony és humánus kezeléséről szóló vita számára. Az EASO készen áll arra, hogy az EU Menekültügyi Ügynökségeként (EUAA) újabb feladatokkal bővített megbízatást vállaljon, és az európai keret szerves részeként szolgáljon az összetett migrációs valóság kezelésében, az alapvető jogok teljes tiszteletben tartásával.

A COVID19-világjárvány jelentős hatással volt az élet minden területére szerte a világon. A vírus terjedésének mérséklése és az emberek – mind az Európában menedéket keresők, mind a menedékkérőkkel közvetlenül dolgozó munkatársak – biztonságának megőrzése érdekében sürgősségi intézkedéseket és az eljárásokat érintő hosszabb távú változtatásokat hajtottak végre az összes EU+ országban. Ez az év volt az első olyan alkalom a KEMR létrehozása óta, amikor

a tagállamoknak, a nemzeti menekültügyi és befogadásért felelős hatóságoknak, valamint a nemzetközi védelem területén dolgozó szervezeteknek kettős kihívással kellett szembenézniük: ezek a biztonságban élés alapvető emberi jogának tiszteletben tartása és a globális egészségügyi válság kezelése, amely a migránsokat és a befogadó országokat további kockázatnak teheti ki.

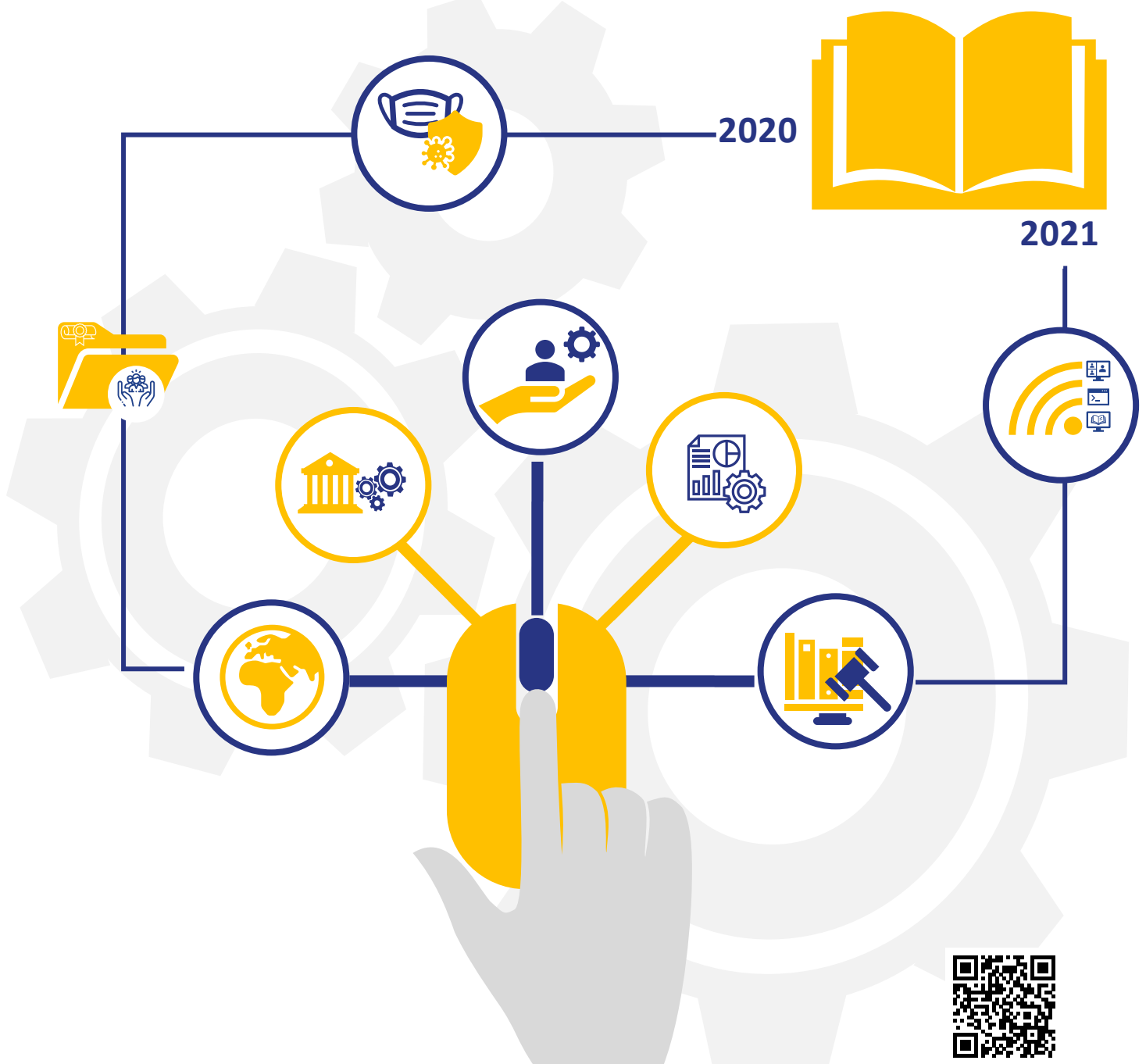
Míg a nemzeti közigazgatási szervek kapacitásait a helyzet a végsőkéig próbára tette, az EASO tevékenységei közvetlenül a tagállamok támogatására irányultak a szolgáltatások folyamatosságának biztosítása és a sürgősségi segítségnyújtás érdekében. Az ügynökség 2020 folyamán az eljárások javítását és összehangolását célzó eszközöket fejlesztett ki, elemző jelentéseket tett közzé és képzéseket biztosított a menekültügyi szakemberek számára. A célzott információgyűjtési kezdeményezés naprakész, átfogó és megbízható információkat nyújtott a COVID19 menekültügyi eljárásra gyakorolt hatásáról. Az eredmények rávilágítottak az EU nemzeti menekültügyi és befogadó rendszereinek rugalmasságára, amelyek gyorsan a körülményekhez igazították az alkalmazott gyakorlatokat és a digitális megoldások felé fordultak, hogy menedéket biztosíthassanak a rászorulóknak. Ezek az újítások kulcsfontosságúak lehetnek a hatékonyság növelése és a hasonló kihívások kezelése terén a jövőt illetően, egy fenntartható európai rendszer megtartása mellett.

Nina Gregori
ügyvezető igazgató
Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal

Bevezető

Az európai nemzetközi védelemről szóló információforrásként az *EASO menekültügyi jelentés* -sorozat átfogó áttekintést nyújt az Európai Unió tagállamaiban, Izlandon, Liechtensteinben, Norvégiában és Svájcban (EU+ országok) a menekültügy terén zajló legfontosabb fejleményekről. A kényszerű migráció rövid globális áttekintését követően a jelentés Európa kontextusára fókuszál, és lépésről lépésre összefoglalja a változásokat a közös európai menekültügyi rendszer (KEMR) valamennyi aspektusából. A jelentés példákat hoz arra az ítélkezési gyakorlatra, amely meghatározta az európai és a nemzeti jogszabályok értelmezését, valamint a 2020-as referenciaév azon legfontosabb statisztikai mutatóit, amelyek rámutatnak a menekültügyi rendszerek kialakulóban lévő tendenciáira és hatékonyságára.

A menedékjog átfogó áttekintése 2020-ban

Világszerte több millió embert érint a konfliktusok, az üldöztetés, emberi jogi jogsértések, természeti katasztrófák és a meggyengült ökoszisztémák miatti kényszerű migráció.

A hivatalos statisztikák a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek két csoportját különböztetik meg: a) a nemzetközi határokat átlépő menekültek és menedékkérők; és b) a saját országukon belül lakóhelyüket elhagyni kényszerült belső menekültek. A menekültek olyan személyek, akik faji, vallási okok, nemzeti hovatartozásuk, illetve meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozásuk vagy politikai meggyőződésük miatti üldözéstől való megalapozott félelmük miatt menekültek el hazájukból, és a biztonság keresése érdekében nemzetközi határt léptek át. A „belső menekültek” ugyan nem lépik át az országuk határát, de még így is kiszolgáltatott helyzetben vannak.

Európai kontextusban a nemzetközi védelem menekültstátuszt és kiegészítő védelmi jogállást foglal magában. Az utóbbi olyan személyekre vonatkozik, akik menekültstátuszra nem jogosultak, védelemre viszont igen, mivel esetükben felmerül a súlyos sérelem kockázata, amely lehet halálbüntetés kiszabása vagy végrehajtása; kínzás, illetve embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés a származási országban; illetve nemzetközi vagy belső fegyveres konfliktushelyzetekben felmerülő megkülönböztetés nélküli erőszak következtében az adott személy életének súlyos és egyedi fenyegetettsége.

2020 júniusában az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztossága (UNHCR) mintegy 80 millió fős, nehéz körülmények által érintett lakosságról számolt be, köztük 26,4 millió menekültet, 4,2 millió menedékkérőt, 45,7 millió belső menekültet és 3,6 millió külföldre kényszerült venezuelait jelölt meg.

A globális menekültpopuláció kétharmada öt származási országból érkezik: Szíria, Venezuela, Afganisztán, Dél-Szudán és Mianmar (csökkenő sorrendben). A lakóhelyüket elhagyni kényszerült lakosság túlnyomó többségét a válság központjával szomszédos országok és közösségek fogadják be, amelyek gyakran maguk is fejlődő országok. 2020-ban továbbra is Törökország volt a legfőbb fogadó ország, azt Kolumbia, Pakisztán, Uganda és Németország követte.

A 2020-at sújtó COVID19-világjárvány mély és összetett hatást gyakorolt, mind alakította és növelte a védelem iránti szükségleteket globális szinten, mind nehezítette a biztonsághoz való hozzáférést. Ebben a kihívást jelentő helyzetben a védelem biztosításában érintett érdekelt felek munkájukat az adott körülményekhez igazították annak érdekében, hogy a szolgáltatások bizonyos szintű folytonosságát biztosíthassák, ideértve a kérelmek regisztrálásának és feldolgozásának új módjait, valamint a technológia és a digitális megoldások fokozottabb használatát.

A világjárvány jelentette kihívások ellenére a nemzetközi közösség folytatta a többoldalú együttműködését, és így a menekültekről szóló globális megállapodás keretében a következő előrehaladás történt 2020-ban:

- ➔ A védelmi kapacitás növelése globális szinten;
- ➔ A lakóhelyüket elhagyni kényszerült gyermekek oktatásban való részvételének növelése;
- ➔ Tartós megoldások elősegítése;
- ➔ „Tiszta” energetikai megoldások bevezetése humanitárius körülmények között;
- ➔ Az emberi fejlődés és a gazdasági növekedés, mint strukturális megoldások elősegítése sérülékeny környezetben;

- ➔ Az egészségügyi szolgáltatásokhoz, a tiszta vízhez és az alapvető közegészségüghöz való méltányosabb hozzáférés növelése; és
- ➔ A lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek foglalkoztatási lehetőségeinek támogatása.

Az EU kulcsszerepet játszik a védelmi megoldások világszerte történő biztosításában, és humanitárius költségvetésének nagy részét a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyeket és befogadó közösségeiket támogató projektekre fordítja.

Amint a nemzetközi közösség további erőfeszítéseket tesz a kényszerű lakóhelyelhagyás összetett szempontjainak globális kezelése érdekében, a fejlesztés fókusza évről évre változik, olyan célterületekre összpontosítva, ahol előrelépést lehet elérni a lakóhelyüket elhagyni kényszerülő személyek körülményeinek enyhítése érdekében, vagy ahol a védelem érdekében új gyakorlatok alakíthatók ki. 2020-ban két terület állt a nemzetközi védelemről szóló diskurzus fókuszában, mindkettő különböző okok miatt. Az **áttelepítés** azon területek közé tartozott, amelyeket a járvány az utazási korlátozások miatt erősen érintett. Figyelembe véve a globális egészségügyi vészhelyzet idején a helyváltoztatással járó kockázatokat, a biztonságos legális beutazási lehetőség biztosítása érdekében még nagyobb hangsúly helyeződött az áttelepítés szükségességére. Ugyanakkor a járvány lehetőséget nyújtott az országoknak arra, hogy további lépéseket tegyenek a **digitalizáció** területén a menekültügyi eljárások hatékonyságának növelése érdekében.

Globális minták a nemzetközi védelem szükségességét tekintve, 2020

5 országból

érkezik a világ
menekült
lakosságának
kétharmada

6,6 millió
Szíria

3,6 millió
Venezuela

2,7 millió
Afganisztán

2,3 millió
Dél-Szudán

1,0 millió
Mianmar

A venezuelai menekültek tették ki az új menedékkérők legnagyobb csoportját 2020-ban

A **COVID19-világjárvány** összetett hatást gyakorolt mind a védelmi szükségletek globális szintű kialakítását vagy növelését illetően, mind a biztonsághoz való hozzáférés nehezítését tekintve.

Források: Az EASO és az UNCHR adatai

Törökország fogadja a legtöbb menekültet, amit Kolumbia, Pakisztán, Uganda és Németország követ.

A globális
menekültcsoportok

85%-át fejlődő
országok fogadják be

Az **áttelepítési programok**a COVID19-világjárvány idején az utazási korlátozások miatt szinte leálltak.

A járvány lehetőséget nyújtott az országoknak arra, hogy további előrelépéseket tegyenek a **digitalizáció** területén a menekültügyi eljárás hatékonyságának növelése érdekében.

2. A menekültügy főbb fejleményei az Európai Unióban 2020-ban

A 2016 óta zajló, a két reformjavaslati csomagra irányuló tárgyalásokon elért eredmények alapján 2020 szeptemberében az Európai Bizottság új **migrációs és menekültügyi paktumot** terjesztett elő. A paktum megújult fórumot kínál a migráció kezelésére továbbfejlesztett, gyorsabb és hatékonyabb eljárások révén, valamint a megfelelő egyensúly megteremtésével a felelősség és a szolidaritás igazságos megosztása között. A migrációs és menekültügyi paktum célja, hogy megteremtse a következő szempontok kereteit:

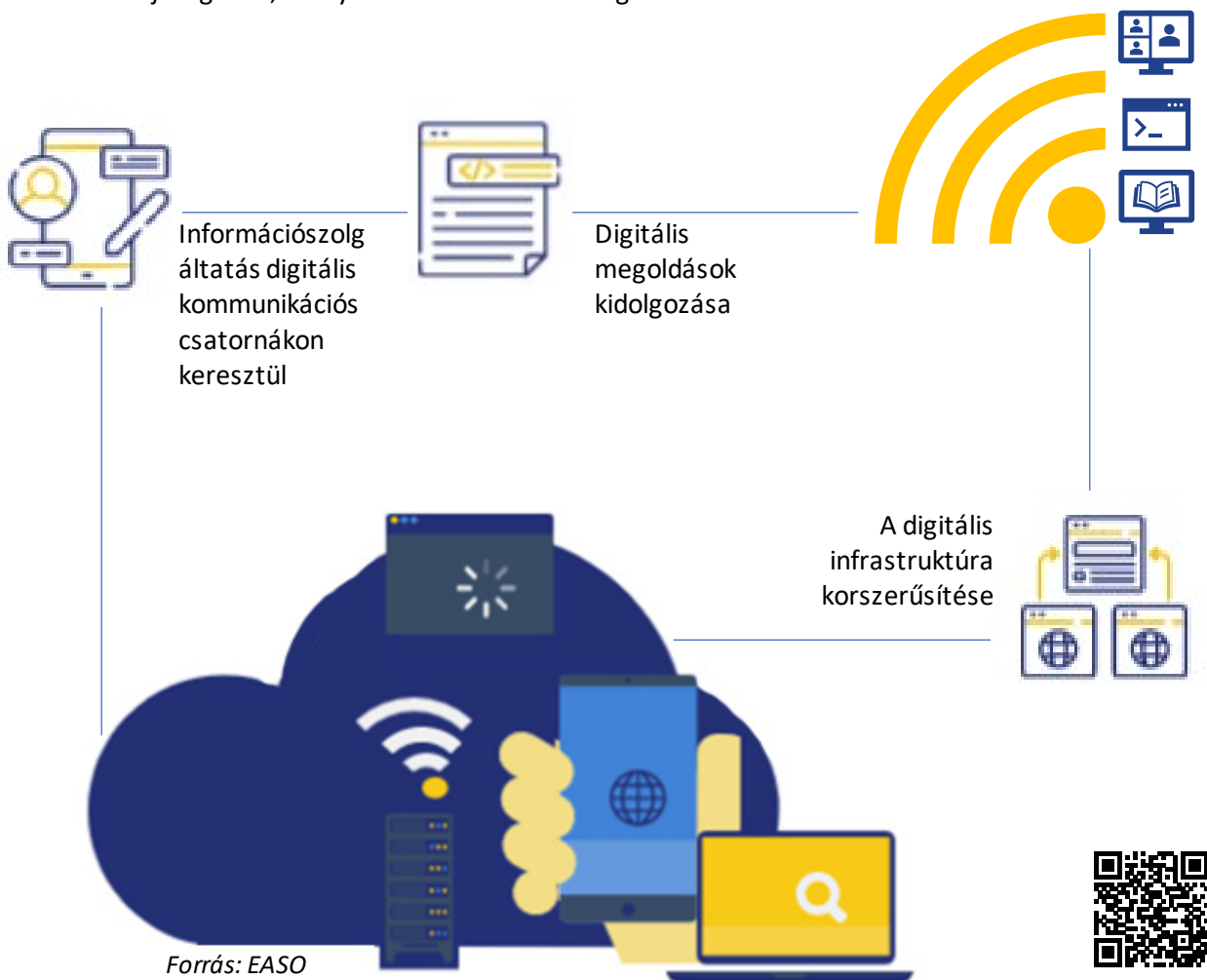
- A külső határok szilárd és méltányos igazgatása, beleértve a személyazonossági, egészségügyi és biztonsági ellenőrzéseket;
- Tisztességes és hatékony menekültügyi rendszerek az EU+ országokban, az eljárások észszerűsítése és az elutasított menedékkérők visszaküldése;
- Egy új szolidaritási mechanizmus alkalmazása a felkutatás és a mentés utáni partraszálláshoz, fokozott nyomásnak és válsághelyzetnek kitett országok;
- Biztos előrelátás, válságra való felkészültség és reagálás;
- Hatékony visszaküldési politika és az EU által koordinált megközelítés a harmadik országbeli állampolgárok számára a származási országba történő visszatérésére vonatkozóan;
- Átfogó irányítás uniós szinten a menekültügyi és migrációs politikák megfelelőbb irányítása és végrehajtása érdekében;
- Kölcsönösen előnyös partnerségek a fő származási és tranzitországokkal;
- Fenntartható jogszerű migrációs lehetőségek a védelemre szorulóknak és a tehetségek bevonása érdekében az EU-ban; és
- Hatékony integrációs politikák.

E célok elérése érdekében az Európai Bizottság fenntartotta javaslatát, és támogatta a kvalifikációs rendelettel, a befogadási feltételekről szóló irányelvről, az uniós áttelepítési keretrendelettel és az EU Menekültügyi Ügynökségével kapcsolatban már elért ideiglenes megállapodásokat. Előírta továbbá az átdolgozott visszatérési irányelvről szóló tárgyalások gyors lezárását. Az Európai Bizottság visszavonta a módosított dublini rendeletre vonatkozó 2016. évi javaslatot, és azt a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló új rendeletre irányuló javaslattal helyettesítette. A 2016 és 2018 között létrejött öt fenntartott javaslattal együtt a paktum kilenc további jogi eszközt tartalmaz:

- ➔ Az előszűrésről szóló új rendelet
- ➔ Módosított javaslat a menekültügyi eljárásról szóló rendelet felülvizsgálatáról
- ➔ Módosított javaslat az Eurodac-rendelet felülvizsgálatáról
- ➔ A menekültügy és a migráció kezeléséről szóló új rendelet
- ➔ Válsághelyzetről és vis maiorról szóló új rendelet
- ➔ Új migrációs felkészültségi és válságkezelési terv
- ➔ Az áttelepítésről és a kiegészítő migrációs lehetőségekről szóló új ajánlás
- ➔ A magántulajdonban lévő hajók által végzett kutatási-mentési műveletekről szóló új ajánlás
- ➔ Az elősegítésről szóló irányelvre vonatkozó új iránymutatás.

A migrációs és menekültügyi paktum bemutatása és a kapcsolódó jogi eszközökre vonatkozó javaslatok új tárgyalásokat indítottak a migráció hatékony és humánus kezeléséről Európában. Pozitív fogadtatásban részesült az Európai Bizottság átfogó megközelítése az inkluzív konzultációs folyamat koordinálását illetően, valamint a különböző migrációs és menekültügyi politikai területek közötti kapcsolatok egységes szemléletbe történő integrálására irányuló erőfeszítései, csakúgy, mint a különböző uniós tagállamok eltérő igényeinek kielégítésére és a múltbeli viták áthidalására irányuló tényleges erőfeszítései. Noha a tagállamok között továbbra is tapasztalhatók eltérések a javasolt migrációs és menekültügyi politika bizonyos szempontjait illetően, az Európai Bizottság által előterjesztett javaslatok megalapozzák a további konstruktív párbeszédet mind technikai, mind politikai szinten a jogalkotási folyamat során. A pozitív reakciók közepette olyan vélemények is megfogalmazódtak – mind állami, mind nem állami szereplők részéről –, amelyek felhívják a figyelmet azokra a területekre, ahol még több eredményt lehetne elérni.

Természetesen a COVID19-világjárvány jelentős hatást gyakorolt mind a migrációs hullámokra, mind az európai menekültügyi rendszerek működésére. Az Európai Bizottság – teljes mértékben elismerve azokat a nehézségeket, amelyekkel a tagállamok a vonatkozó EU-szabályok végrehajtása során a világjárvány idején szembesülnek – közleményt adott ki, amely útmutatást nyújt a menekültügyi és visszaküldési eljárások, valamint az áttelepítés folyamatosságának biztosításához. Az EU+ országok számos intézkedést vezettek be a menekültügyi eljárás különböző szakaszaiban, valamint a befogadó létesítményekben az egyének fizikai jólétének védelme érdekében. A közegészségügy alapján indokolt korlátozó intézkedések – bár átmeneti jelleggel – hatással lehettek az alapvető jogok és szabadságjogok tiszteletben tartására, és az érdekelt felek hangsúlyozták, hogy az intézkedéseknek átmeneti jellegűnek, arányosaknak és csak szükség esetén alkalmazandó intézkedéseknek kell lenniük.

A szolgáltatásnyújtás folytatása érdekében, az új intézkedések betartása mellett az EU+ országok a menekültügyi eljárás számos lépését digitalizálták új elektronikus rendszerek kidolgozása és bevezetése által. E megoldások közül több állandósulhat a menekültügyi rendszerek hatékonyságának növelése érdekében, míg másokat módszertani tervként lehet felhasználni arra az esetre, ha az EU+ országok a jövőben hasonló kihívások megoldására kényszerülnek.

Bár 2020-ban általánosságban csökkent az EU külső határaitra érkezők száma, az Európába vezető migrációs útvonalakon különféle trendek alakultak ki. A nyugat- és közép-mediterrán útvonalakon 2019-hez képest kevesebben, ugyanakkor a nyugat-afrikai, a közép-mediterrán és a nyugat-balkáni útvonalakon többen érkeztek. A görög határokra és a szigetekre továbbra is jelentős nyomás nehezedett, és az Európai Bizottság együttműködött a görög hatóságokkal és más EU-tagállamokkal annak érdekében, hogy kritikus támogatást nyújtson a helyzet kezelése érdekében, ideértve a kísérő nélküli kiskorúak és kiszolgáltatott helyzetben lévő gyermekek Görögországból más tagállamokba történő önkéntes áthelyezését családokba.

Az áttelepítések a Földközi-tengeren végzett kutatási és mentési missziókat követően is folytatódtak. A partraszállásokat és az áttelepítéseket az Európai Bizottság koordinálta, és azokra – az érintett uniós ügynökségek, köztük az EASO részvételével – a 2019-ben kidolgozott szabványos működési eljárásoknak megfelelően került sor. Ezek az erőfeszítések konkrét európai szolidaritásról tettek tanúbizonyságot a gyakorlatban, de rámutattak a partraszállás és áttelepítés kiszámíthatóbb szolidaritási mechanizmusának szükségességére is, amint azt a javasolt, a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló új rendelet előírányozza.

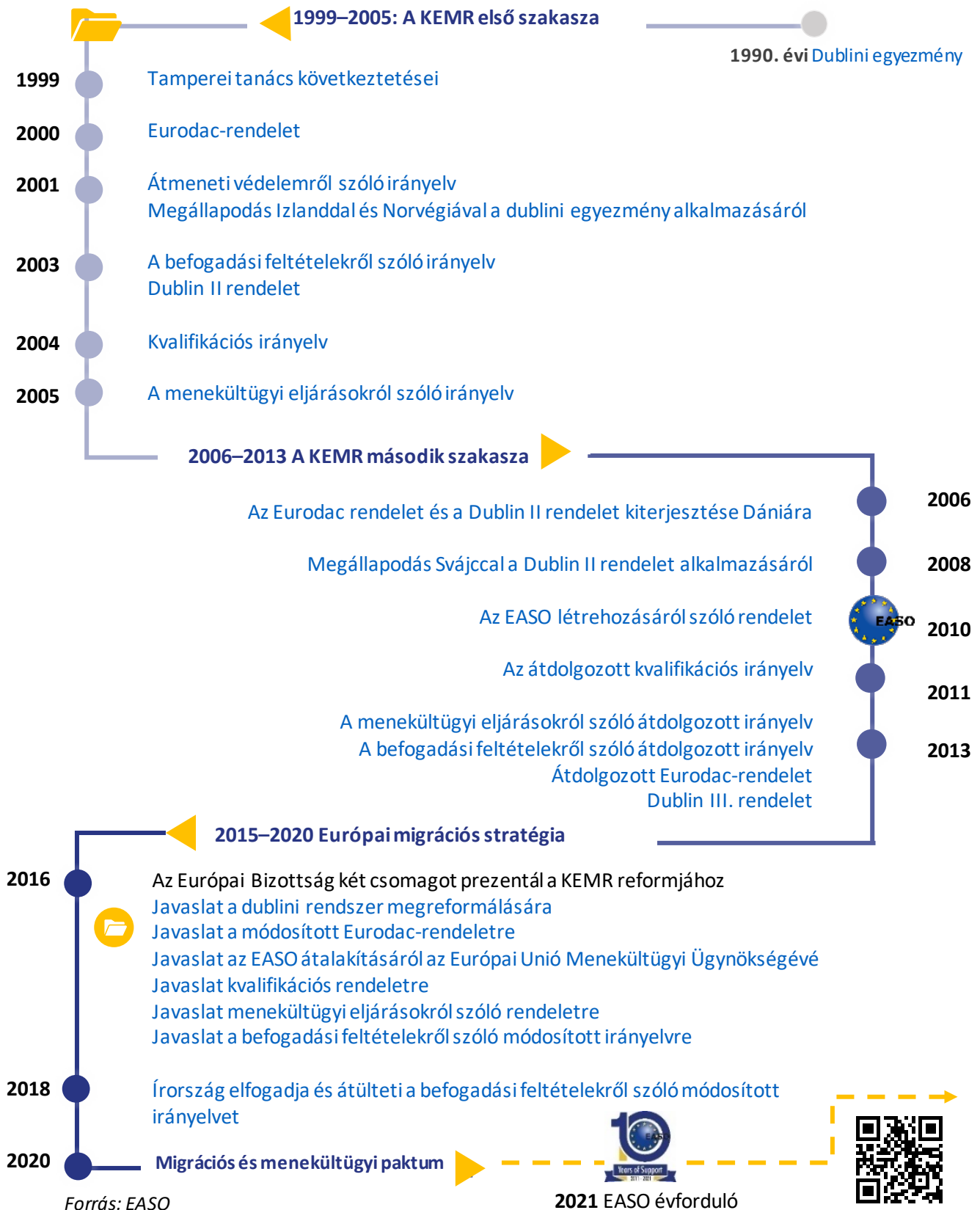
2020 vége egyben azon átmeneti időszak végét is jelezte, amelynek során az uniós jog az Egyesült Királyságra és az Egyesült Királyságon belül, annak az EU-ból való kilépését követően is irányadó volt. 2021. január 1-jétől a menedékjogra vonatkozó uniós jog már nem alkalmazandó automatikusan, kivéve, ha azt a helyi jogrendszerben megtartják. Fontos megjegyezni, hogy az Egyesült Királyságban hatályon kívül helyezték a Dublin III rendeletet, és annak rendelkezései ott már nem hatályosak.

2020 során az EU folytatta a külső partnereivel fennálló együttműködését annak érdekében, hogy a multilateralizmusban gyökerező átfogó megközelítés segítségével kezelje a migrációs nyomást. Az EU migrációs politikájának külső dimenziója keretében végrehajtott tevékenységek céljai közé tartozik a migráció kiváltó okainak kezelése; a csempészhalózatok elleni küzdelem; a visszatéréssel és visszafogadással kapcsolatos együttműködés fokozása harmadik országokkal; együttműködés a partnerországokkal a határigazgatás irányában; valamint a külföldi védelem támogatása.

Az uniós jog harmonizált értelmezésének és alkalmazásának biztosítása érdekében az Európai Unió Bírósága (EUB) több, többnyire előzetes döntésekre vonatkozó ítéletet hozott, tovább értelmezve a KEMR különféle rendelkezéseit. Az esetjog a tényleges hozzáféréssel, a menekültügyi eljárással, meg nem engedett esetekben személyes interjúk biztosításával, a védelem formáival, az őrizettel, a másodfokú eljárásokkal, az állampolgárok és a később állampolgárságot szerzett, nemzetközi védelmet élvező személyek megkülönböztetésmentességének kérdésével, családegyesítéssel és a család egységének fenntartásával, harmadik országbeli állampolgárok visszatérésével, áthelyezésekkel, az UNRWA által hontalan palesztinok részére biztosított védelemmel és a katonai szolgálat megtagadásával foglalkozott. Ezenkívül az EUB ítéletet hozott a nem kormányzati szervezetek finanszírozásának nemzeti korlátozásairól, amelyek a nemzetközi védelem területén működő nem kormányzati szervezeteket érintik.

A közös európai menekültügyi rendszer (KEMR) alakulása

3. EASO által az egyes országoknak nyújtott támogatás

2020-ban ünnepeljük az EASO megalakulásának 10. évfordulóját. Alapító rendelete alapján az EASO a KEMR végrehajtásának javítására összpontosít, megerősíti a tagállamok közötti gyakorlati együttműködést a menekültügy területén, és operatív támogatást nyújt a menedékjogi és befogadási rendszerekre gyakorolt kifejezett nyomást érzékelő tagállamok számára.

A COVID19-világjárvány tükrében az EASO 2020-as tevékenységei közvetlenül arra irányultak, hogy segítsék a tagállamokat a tevékenység folyamatosságának biztosításában, a képzési tevékenységek zökkenőmentes lebonyolításában és a tagállamok közötti online értekezletek lehetővé tételében. Az EASO külön információgyűjtést kezdeményezett, hogy a legfontosabb érdekelt felek számára naprakész, átfogó és megbízható információkat nyújthasson a COVID19-világjárványnak a nemzeti menekültügyi és befogadó rendszerekre gyakorolt hatásáról, valamint a menedékkérők és a nemzetközi védelemben részesülők beoltására vonatkozó megvalósítási tervről. A menedékjog iránti kérelmek magas színvonalú feldolgozása érdekében az EASO gyakorlati ajánlásokat adott ki személyes interjúk táv-lebonyolításához és táv/online regisztrációk lefolytatásához, hogy biztosítsa a menedékjog iránti kérelmek magas színvonalú elbírálását.

Az EASO operatív munkája során az egészségügyi intézkedések miatt a hangsúly áthelyeződött a háttéirodai munkafolyamatokra, ilyenek például az ügyhátralék feldolgozása; a nyilvántartásokat érintő adminisztratív feladatok; támogatás nyújtása fellebbezésekhez; kapacitásépítő tevékenységek; a szakpolitika és az eljárások javítása; valamint az információszolgáltatás és -fogadás távolról történő támogatása segélyvonalakon keresztül. Az EASO az egyes helyszíneken is aktív maradt, és segítséget nyújtott a kísérő nélküli gyermekek áttelepítésénél Görögországból más tagállamokba. Spanyolország támogatásáról 2020 végén született megállapodás az ország befogadó rendszerére nehezedő nyomás enyhítése és egy új befogadási modell kidolgozása érdekében.

Videó: Az EASO mérföldkövei és eredményei

Forrás: EASO

4. A közös európai menekültügyi rendszer működése

A nemzeti szintű legfontosabb fejlemények 2020-ban hatást gyakoroltak a menekültügy területén a jogszabályokra, politikákra és gyakorlatokra az EU+ országokban. A menekültügyi eljárás minden szakaszában a két horizontális téma a COVID19-világjárvány hatása és a menekültügyi eljárások digitalizálása volt.

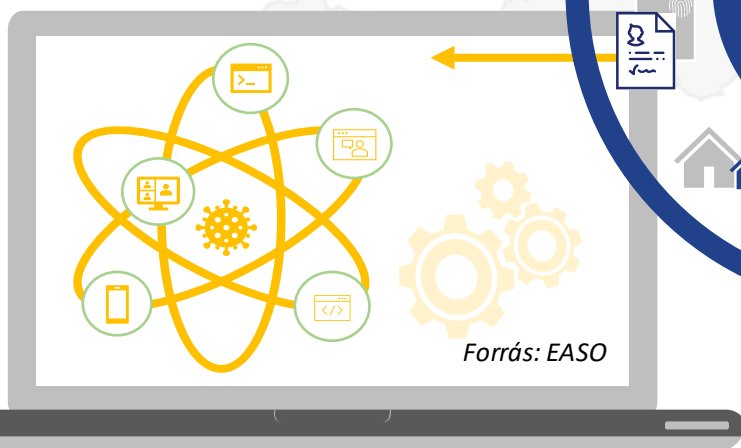
A menekültügyi eljárás digitalizálása

A Covid19-világjárvány ösztönzést adott az országoknak a digitális eszközökre való áttéréshez és a befogadó állomásokban a megfelelő gyakorlatok alkalmazásához.

Az előnyök ellenére a digitalizálás potenciális kockázatokat rejthet, például az adatvédelmet, a digitális jártasságot és a hálózati összekapcsolhatóságot illetően.

Forrás: EASO

COVID19

A COVID19-világjárvány idején az utazási korlátozások jelentősen befolyásolták a menedékkérők esélyeit az EU területének elérését tekintve. A nemzeti hatóságok kénytelenek voltak gyorsan alkalmazkodni az új körülményekhez a regisztráció rövid időre történő felfüggesztésével vagy korlátozásával a világjárvány első hulláma alatt. Ez idő alatt az EU+ országok újraszervezték a folyamatokat és a munkakörnyezetet.

Kevesebb menedékkérő került a dublini eljárás alá, miközben az átadások folyamatát a szigorú egészségügyi követelményekhez kellett igazítani. A 2020-as ítélkezési gyakorlat szerint az egészségügyi rendszerekre nehezedő nyomás egy további tényezővé vált, amelyet figyelembe kell venni egy adott menedékjog iránti kérelemért felelős tagállam meghatározásakor.

A fizikai távolságtartás, a létesítmények bezárása, a távmunka és az egészségügyi protokollok kihatottak a kérelmek első és másodfokon való elbírálásának minden lépésére, ideértve a személyes interjúkat, a tolmácsolás biztosítását, a döntésekről szóló értesítést, a folyamatban lévő ügyek kezelését, a képzést és a minőségértékeléseket. Lehetőség szerint ezeket a feladatokat távolról, digitális technológiák, például videokonferencia segítségével hajtották végre. Az első és a másodfokú közigazgatási ügyek belső munkaszervezését úgy módosították, hogy minimalizálják a szolgáltatásnyújtás megszakadását, a közegészségügyi intézkedések betartása mellett. Ennek következtében az eljárási határidőket ennek megfelelően meghosszabbították.

A tájékoztatás immár inkább kisebb csoportokban, telefonon, online vagy videó oktatóprogramokon keresztül valósult meg, miközben a további erőfeszítések elsősorban a védelemre, a higiéniai intézkedésekre, a követendő protokollokra, az egészségügyi segítségre és a fertőzés elkerülésére irányuló utasításokra összpontosultak. A jogi segítségnyújtás és képviselő biztosítása távolról vagy korlátozott személyes interakcióval történt. A COVID19-világjárványhoz kapcsolódó korlátozó intézkedések közvetlen eredményeként számos országban a határokon, valamint a befogadó és az őrizetet biztosító létesítményekben a jogi segítségnyújtáshoz való hozzáférés korlátozásáról számoltak be. Tekintettel a tényfeltáró missziók korlátozott lebonyolítási lehetőségeire a származási országokban, az EU+ országok más módszerekre fókuszáltak, hogy származásiországinformációt (COI) gyűjtsenek és a forrásaikkal kapcsolatot tartsanak.

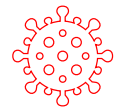
A befogadás területén az EU+ országok a befogadás megszervezését és infrastruktúráját a COVID19-világjárvány körülményeihez igazították, és olyan intézkedéseket vezettek be, mint az érkezést követő kezdeti karanténidőszak, a fizikai távolságtartás és a befogadó létesítmények közötti korlátozott mobilitás, látogatási korlátozások, valamint további higiéniai intézkedések és védőfelszerelések alkalmazása. Az újabb terek kialakítására vonatkozó követelmények további megterhelést jelentettek a befogadó hatóságok, az irányítás és a befogadó személyzet számára, míg a támogatási szolgáltatásokat gyakran csökkenteni kellett a fizikai távolságtartás fenntartása érdekében, vagy azok online formában voltak kénytelenek tovább működni. Ez különösen hátrányosan érintette a különleges igényű kérelmezőket, akik időnként nem vehették igénybe a számukra szükséges támogatási szolgáltatások teljes körét. Az EU+ országok többségében az őrizetbe vételi központok kevésbé zsúfoltakká váltak a COVID-19 korlátozásai miatt, mivel az elutasított menedékkérők kitoloncolását felfüggesztették, és a harmadik országbeli állampolgárokat szabadon engedték.

Az egyik olyan terület, amelyet a járvány súlyosan érintett, a védelem tartalma és a védelemben részesülők integrációja volt. A megszakadt szolgáltatások miatt a tartózkodási engedélyek meghosszabbítását érintő késedelmek gyakran jogi bizonytalansághoz vezettek, és akadályozták az egyéb jogokhoz való hozzáférést, például a lakhatást, a foglalkoztatást és az egészségügyi ellátást. A családdegysítési eljárásokat felfüggesztették vagy jelentős mértékben elhalasztották, és a foglalkoztatási lehetőségek is csökkentek. A gyermekek számára online oktatás formájában biztosított megfelelő támogatás gyakran jelentett kihívást a számítógépek, az internetkapcsolat hiánya vagy az

olyan bizonytalan lakhatási helyzet miatt, ami nem biztosított megfelelően szeparált csendes helyet a tanuláshoz. A támogatási programokat és a kedvezményezettek egyéni integrációs terveit kibővítették vagy az új körülményekhez igazították. Mindazonáltal a járvány hatásai hosszú távú hatást gyakorolhatnak az integrációra, az egészségügyi helyzettől kezdve az elszállásoláson keresztül egészen a foglalkoztatási lehetőségekig.

Az utazási korlátozások természetesen szintén befolyásolták a visszatérések végrehajtását. A kitoloncolások száma jelentősen visszaesett, miközben az önkéntes visszatérés a szükséges egészségügyi protokollok és óvintézkedések mellett tovább folytatódott. Számos ország nemcsak a visszatérési eljárásokat, hanem a visszatérési határozatok kiadását is felfüggesztette, meghosszabbítva ezzel az önkéntes távozás időtartamát.

Összességében az EU+ országok figyelemre méltó erőfeszítéseket tettek a szolgáltatások folyamatosságának biztosítása érdekében, demonstrálva ezzel a nemzeti menekültügyi és befogadási rendszerek ellenállóképességét és rugalmasságát a váratlan események kezelése terén. Ezzel párhuzamosan az igazságügyi hatóságok felülvizsgálták az új intézkedéseket annak biztosítása érdekében, hogy azok a jogi normáknak és garanciáknak megfelelőek legyenek.

Digitalizáció

A COVID19-világjárvány új lendületet adott a digitális technológiák menedéj jog területén történő alkalmazásának folytatásához, illetve felgyorsításához. 2020-ban az EU+ országok a menekültügyi eljárás összes szakaszára új elektronikus rendszereket fejlesztettek ki és valósítottak meg. Digitális megoldásokat alkalmaztak a kérelmek online regisztrációjához; a kérelmező személyazonosságának ellenőrzésére; dokumentum benyújtásához; távoli interjúk bonyolításához; információ biztosításához, jogi segítségnyújtáshoz és tolmácsolási szolgáltatások nyújtásához; nyelvi elemzéshez; a határozatok kiértékeléséhez és az ügyek állására vonatkozó információkhoz; fellebbezések és digitális aláírások benyújtásához a határozatok kiadása érdekében; valamint integrációs támogatás biztosításához, ideértve a nyelvtanulást, a társadalmi orientációt és a foglalkoztatáshoz fűződő gyakorlati tanácsadást. Számos ország továbbfejlesztette a dokumentumok elektronikus úton történő fogadását kezelő rendszereit és informatikai infrastruktúráját, és további, a befogadó létesítményekben működő informatikai berendezésekbe fektetett be.

A visszatérés területén az EU+ országai távoli kommunikációs eljárásokat és reintegrációs tanácsadást vezettek be, míg az online eszközök megkönnyítették a harmadik országokkal folytatott kommunikációt a visszatérők azonosítási eljárásaival és úti okmányok kiadásával kapcsolatban. A digitális technológiákat az áttelepítéssel összefüggésben is alkalmazták, például távoli interjúk és a távozás előtti virtuális tájékoztatás formájában a szolgáltatások folyamatosságának biztosítása érdekében.

Bár a digitalizálásnak számos előnye van, a potenciális kockázatokra is felhívták a figyelmet, ideértve a személyes adatok felhasználásához való hozzájárulást; a hozzáférhetőségi kérdéseket azon kérelmezők bizonyos csoportjai számára, akik nem rendelkeznek digitális jártassági ismeretekkel, vagy nem férnek hozzá megfelelő berendezésekhez és nem rendelkeznek csatlakozási lehetőségekkel; az emberi interakció hiányát a szolgáltatások nyújtása során (például a különleges igényű egyének ellátásában); és a célcsoportok közötti bizalom növelését az észszerű használat ösztönzése érdekében. A digitalizáció előrehaladtával ezeket az aggályokat figyelembe kell venni, és megfelelő módon kell kezelni.

4.1 A területhez és a menekültügyi eljáráshoz való hozzáférés

Az átdolgozott menekültügyi eljárásokról szóló irányelv útmutatást ad az uniós országok számára annak érdekében, hogy hatékony hozzáférést biztosítsanak az eljáráshoz a rászorulóknak, és megfelelően védjék a védelem iránti kérelem benyújtásának jogát. Ennek ellenére 2020 folyamán számos olyan eseményről számoltak be az EU külső határain, amelyek az átdolgozott menekültügyi eljárásokról szóló irányelv alkalmazásának, és ennek következtében a menedékjogi eljáráshoz való tényleges hozzáférés biztosítása megakadályozásához vagy késleltetéséhez kapcsolódnak.

A menekültügyi eljáráshoz való hozzáférés terén a főbb jogalkotási és szakpolitikai fejlemények 2020-ban az előző években megszokott módokhoz hasonlóak voltak. Az eljárásokat tovább finomították annak érdekében, hogy a hatóságok a menedékjogi folyamat kezdetén hatékony módon és a különböző érdekelt felek között összehangolt formában juthassanak minél több információhoz. Az átfogó cél az volt, hogy az eseteket megfelelőbb módon futtassák a rendszeren keresztül és felgyorsítsák a teljes folyamatot.

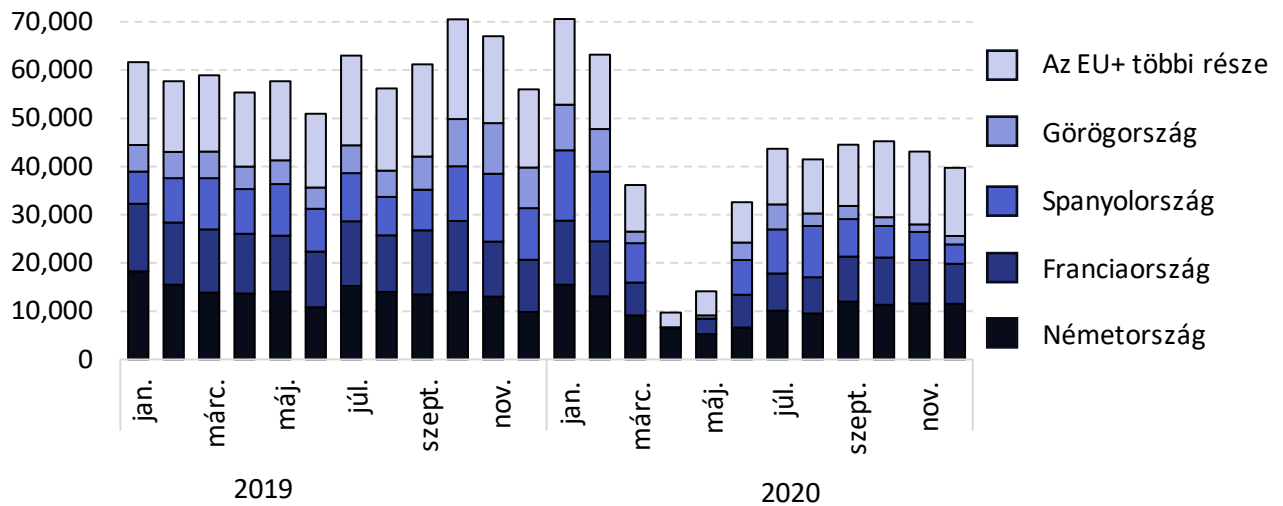
2020-ban mintegy 485 000 nemzetközi védelem iránti kérelmet nyújtottak be az EU+ országokban, ami 32%-os visszaesést jelent a 2019-es kérelmek számához képest. A csökkenés, amely 2013 óta a legkevesebb számú éves szinten benyújtott kérelmet eredményezte, a COVID19-korlátozásoknak tudható be, amelyeket az EU+ országokban és harmadik országokban alkalmaztak, ezáltal korlátozva a határokon átnyúló és országokon belüli mozgásokat.

A menedékjog iránti kérelmek száma valóban jelentősen ingadozott az év során. A kérelmek száma az év elején aztán tovább nőtt, 2020 januárjában és februárjában több kérelmet nyújtottak be, mint 2019 azonos hónapjaiban (15, illetve 10%-os növekedés). A COVID19 első, 2020 márciusában történt kitörése után azonban a kérelmek száma jelentősen visszaesett. Amikor az egyes országokban fokozatosan feloldották a korlátozó intézkedéseket, a kérelmek benyújtásának üteme újra fokozódni kezdett (lásd 1. ábra).

A COVID19 intézkedéseknek a menedékjog iránti kérelmekre gyakorolt hatása egyenlőtlenül oszlott meg az EU+ országokban. Azokban az országokban, ahol a járvány első hullámában a menedékjogi eljárást többnyire felfüggesztették, a menedékjog iránti kérelmek száma jelentősen visszaesett, míg azokban az országokban, ahol a menedékjogi eljárást nem függesztették fel, kisebb volt a csökkenés.

Összességében 2020-ban az összes menedékjog iránti kérelem csaknem kétharmadát (63%) csupán három országban nyújtották be: Németország (122 000), Franciaország (93 000) és Spanyolország (89 000), amelyet bizonyos különbséggel Görögország (41 000) és Olaszország (27 000) követ. A legfontosabb származási országok 2019-hez képest változatlanok voltak: Szíria (70 000), Afganisztán (50 000), Venezuela (31 000), Kolumbia (30 000) és Irak (20 000) – amelyek mindegyike kevesebb pályázatot nyújtott be 2020-ban. Az öt legfontosabb nemzetiség együttesen az EU+ országokban benyújtott kérelmek több mint kétötödét tette ki.

1. ábra: A menedékjog iránti kérelmek a legfőbb fogadó országok szerint, hónapok szerinti bontásban, 2019–2020

Forrás: Eurostat [[migr_asyappctzm](#)] Dátum: 2021. április 28.

4.2 A dublini eljárás

A Dublin III rendelet célja egy olyan egyértelmű és működőképes módszer meghatározása, amellyel megállapítható, mely tagállam felel az egyes menedékjog iránti kérelmek vizsgálatáért. Célja annak biztosítása, hogy a kérelmezők ténylegesen hozzáférjenek a nemzetközi védelem megadását szolgáló eljárásokhoz, és hogy a kérelem elbírálását egyetlen, egyértelműen kijelölt tagállam végezze el. A dublini rendszer a KEMR egyik legvitatottabb aspektusa, különös tekintettel a felelősségmegosztás és a tagállamok közötti szolidaritás kiegyensúlyozását tekintve.

A dublini eljárás lehetséges jövőjére 2020-ban az Európai Bizottság új [migrációs és menekültügyi paktumának](#) és a [menekültügyi és migrációkezelési rendeletre vonatkozó javaslatnak](#) az előterjesztése világitott rá. A paktum célja a dublini rendszer helyettesítése egy olyan közös rendszerrel, amely a menedékjog iránti kérelemért felelős tagállam meghatározásának hatékony mechanizmusai mellett új átfogó mechanizmust fog tartalmazni a folyamatos szolidaritás érdekében egyszerűsített kritériumok alapján.

Az EASO Korai előrejelző és felkészültségi rendszerén (EPS) keresztül kicserélt adatok alapján 2020-ban 95 000 határozatot hoztak a kimenő dublini kérelmekre válaszul. Ez a szám harmadával csökkent 2019-hez képest, és összhangban volt a 2020-ban benyújtott menedékjog iránti kérelmek számának csökkenésével. Valóban, a benyújtott menedékjog iránti kérelmek esetében hozott dublini határozatok aránya 20% volt, ami hasonló a 2019. évi adatokhoz.

Országos szinten továbbra is Franciaország és Németország kapta a legtöbb határozatot azon kérelmekkel kapcsolatban, hogy egy másik ország vállaljon felelősséget, ami együttesen az EU+ összes ilyen dokumentumának több mint háromötödét teszi ki. A dublini kérelmekkel kapcsolatos határozatok teljes elfogadási aránya 2020-ban, az összes kiadott határozat közül a felelősséget vállaló határozatok arányával mérve 56% volt, ami az EU+ szintjén és a legtöbb dublini tagállamban a harmadik egymást követő évben folyamatosan csökkenést jelentett. Ennek ellenére országos szinten nagy eltérések mutatkoztak az elfogadási arányokban.

Az egyéb jelentős európai szintű fejlemények mellett a Dublin III rendelet 17. cikkének (2) bekezdése szerinti mérlegelési záradék képezte az alapját az 1 600 kísérő nélküli kiskorú, valamint súlyos egészségi állapotban és egyéb kiszolgáltatott állapotban lévő gyermekek családjukkal együtt Görögországból más tagállamokba való áthelyezési programjának. A záradékot az Olaszországban és Máltán végzett keresési és mentési műveletekből eredő partaszállást követő folyamatos áthelyezéseknél is alkalmazták.

A dublini rendelet 17. cikkének (1) bekezdésére, egymásik mérlegelési záradékra, valamivel több mint 4700-szor hivatkoztak 2020-ban, amely tendencia 2019-hez képest erőteljesen, csaknem egyharmadával csökkent. E záradék értelmében minden tagállam határozhat úgy, hogy megvizsgálja a nemzetközi védelem iránti kérelmet akkor is, ha annak megvizsgálásáért a dublini rendeletben megállapított feltételek szerint nem felelős. 2020-ban ennek okai között szerepelt a COVID19-esetek száma egy adott országban.

Természetesen az EU+ országok által végrehajtott, a COVID19-világjárványt érintő és sürgősségi intézkedések megnehezítették a dublini transzfereket. Összességében körülbelül 13 600 transzfer teljesült, ami a 2019-es transzferek számának a felét teszi ki. A szám 2020 márciusában csökkent, majd 2020 áprilisától júniusig még alacsonyabb szintre esett. 2020 júliusától a végrehajtott transzferek száma fokozatosan emelkedni kezdett, de a transzferek havi száma az év későbbi szakaszában nem tért vissza a COVID19 előtti szintre. Négy ország - Franciaország, Németország, Görögország és Hollandia - hajtotta végre az összes transzfer háromnegyedét.

A nemzeti bíróságokhoz számos fellebbezés érkezett a transzfer módjaival és a határidőkkel kapcsolatban, amelyek közül több a transzfer határidők kiszámításához kapcsolódott a COVID19-világjárvány fényében.

4.3 Különleges eljárások

A nemzetközi védelem iránti kérelmek elsőfokú vizsgálata során a tagállamok – bizonyos feltételek mellett – különleges eljárásokat, például gyorsított eljárásokat, határhozveti vagy elsőbbségi eljárásokat is alkalmazhatnak, miközben tartják magukat az uniós jog által előírt alapelvekhez és garanciákhoz. Különböző típusú határon folytatott eljárásokat vezettek be vagy hosszabbítottak meg 2020-ban, jellemzően a gyors feldolgozásra összpontosítva. Időnként egyes tagállamokban aggályok merültek fel a határon való elszállásolás körülményei, az őrizetben tartás igénybevétele és a különleges igényű kérelmezők részére biztosított garanciák védelme miatt.

Az EU+ országok a biztonságos származási országok listájának időszakos felülvizsgálatára összpontosítottak, ami 2020-ban több változtatást eredményezett ezen listákat érintően. A listák háttér-információként szolgálnak a gyorsított eljáráshoz kapcsolódó menedékjog iránti kérelmek vonatkozásában, és az EU+ országokban 2020-ban megfigyelhető volt az a tendencia, mely szerint a COVID19-világjárvány első szakaszában a gyorsított eljárás szerinti esetek elsőbbséget élveztek.

A jogszabályi és szakpolitikai változások révén számos EU+ ország meghatározta a megismételt vagy ismételt nemzetközi védelem iránti kérelmekre vonatkozó kritériumokat annak érdekében, hogy megakadályozzák a menekültügyi rendszerrel az ismétlődő, nem érdelemi kérelmek benyújtásával történő visszaélés lehetőségét. Összességében elmondható, hogy 2020-ban az EU+ országokba mintegy 56 000 megismételt kérelem érkezett, ami abszolút számokban kifejezve 19%-kal kevesebb, mint 2019-ben, de a megismételt kérelmek aránya 2 százalékponttal nőtt a kérelmek teljes számán belül.

4.4 A menedékjog iránti kérelmek első fokon történő elbírálása

A 2020. évi erőfeszítések a gyors és hatékony elbírálására összpontosultak, miközben garanciákat nyújtottak az EU+ országokban a jelentkezők számára. A menedékjog iránti kérelmek csökkenése 2020-ban lehetőséget adott az aktuális gyakorlatok áttekintésére; hatékonyabb módszerek bevezetésére, többek között a digitalizáció révén; új irányelvek kiadására a kérelmek elbírálásához; és a folyamatban lévő ügyszálak feldolgozására.

A benyújtott kérelmek számának jelentős csökkenésével összefüggésben ezek a változások hozzájárulhattak ahhoz, hogy az EU+ országokban hozott határozatok száma 2017 óta először meghaladta a benyújtott kérelmek számát. Összességében az EU+ országok menekültügyi hatóságai körülbelül 534 500 elsőfokú határozatot hoztak 2020-ban, miközben az összes elsőfokú határozat több mint négyötödét mindössze öt országban hozott határozatok tették ki: Németország (24%), Spanyolország (23%), Franciaország (16%), Görögország (12%) és Olaszország (8%). A legtöbb elsőfokú határozatot Szíria, Venezuela, Afganisztán és Kolumbia állampolgárai számára adták ki (csökkenő sorrendben).

Ezenkívül mintegy 47 200 kérelmet vontak vissza, ami 2013 óta a legalacsonyabb szám, és több mint egynegyedével kevesebb, mint 2019-ben. A kérelmek és a visszavont kérelmek számának csökkenése azt eredményezte, hogy 2019-hez hasonlóan arányaiban 1 visszavonás történt minden 2020-ban benyújtott 10 kérelem esetében. Míg az Eurostat adatai nem jelzik a visszavonás típusát, az EPS adatai szerint a 2020-ban visszavont kérelmek többségét – a korábbi évekhez hasonlóan – implicit módon vonták vissza. A visszavonások, különösen a hallgatóságos visszavonás, a szökés és az egyéb EU+ országok felé irányuló továbbutazás közvetett mutatójának tekinthető. Ennek az értelmezésnek megfelelően a legtöbb visszavonásra az uniós frontországokban került sor, például Görögországban és Olaszországban, amelyek együttesen az összes visszavonás több mint egyharmadát tették ki.

4.5 Menedékjog iránti kérelmek elbírálása másod- vagy magasabb fokon

Míg a kérelmekkel kapcsolatosan első fokon hozott határozatok mennyisége viszonylag stabil maradt 2020-ban, a másod- vagy annál magasabb fokon hozott határozatok száma csaknem egyötödével csökkent: a 2018-as és 2019-es mintegy 300 000-ről 2020-ra körülbelül 237 000-re. A korábbi évekhez hasonlóan három EU+ országban hozták meg a fellebbezések vagy felülvizsgálatok során hozott összes határozat több mint kétharmadát: Németország (az összes döntés 42%-a másodfokúnál magasabb fokon), Franciaország (18%) és Olaszország (10%). 2020-ban minden öt másod- vagy magasabb fokú határozat közül kettő esetében a határozatokat afgánok, irakiak, pakisztániak, szíriaiak és nigériaiak vonatkozásában hozták, ugyanez a tendencia volt megfigyelhető 2019-ben is.

A másodfokú jogszabályi és politikai változások az EU+ országokban a következőkre összpontosultak: a másodfokú szervek átszervezésére a specializáció fokozása érdekében; a visszatérés felfüggesztésére a fellebbezés során; az írásbeli és szóbeli eljárások ideiglenes adaptációjára, valamint a COVID19 korlátozásai miatti határidőkre.

4.6 Folyamatban lévő ügyek

Tekintettel arra, hogy több határozat született, mint a 2020-ban benyújtott kérelmek száma, a folyamatban lévő ügyek állománya csökkent az EU+ országokban. Körülbelül 773 600 menedékjog iránti kérelem várt döntésre 2020 végén, ami 18%-os csökkenést jelent 2019-hez képest. Ennek ellenére a függőben lévő ügyek száma még mindig magasabb volt, mint 2014-ben a válság előtti szintet tekintve.

4.7 A nemzetközi védelmet kérelmezők fogadása

2020-ban a korábbi években azonosított tendenciák folytatódtak, néhány ország jelentős reformokba kezdett befogadási rendszerein belül, ideértve az intézményi átszervezést és a befogadási kapacitás módosítását. A kezdeti befogadási szakasz fokozott centralizációja és koordinációja folytatódott, és egyre több ország indult el a fogadó központok létrehozása irányában, egy helyen gyűjtve össze a menekültügyi és befogadási folyamat összes érdekeltjét az eljárás kezdeti lépéseinek megkönnyítése érdekében.

Számos EU-tagállamban továbbra is megfigyelhető az a jelenség, mely szerint a nemzetközi védelmet élvező személyek vagy a korábbi kérelmezők a menekültügyi eljárás végén túl is a befogadási struktúrákban maradnak. A korábbi években kiemelt figyelmet fordítottak arra, hogy a kérelmezőket gyorsan bevonják a foglalkoztatással kapcsolatos képzésekbe, készségfelmérésekbe és -fejlesztésbe. Bár úgy tűnt, hogy ez a tagállamok számára továbbra is a fő vezérelv marad, a COVID19-világjárvány miatt a szolgáltatások csökkentése – ideértve az oktatást és a képzést is – azzal a kockázattal járt, hogy ezek a programok a nemzeti hatóságok erőfeszítései ellenére kevésbé lesznek hatékonyak.

Az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága és konkrét országokban, migrációs csomópontokon működő civil társadalmi szervezetek a fogadólétesítmények körülményeire vonatkozóan az elmúlt évben növekvő aggodalmukat fejezték ki. A leszboszi Moria tábor tragikus eseményei megújult, többoldalú együttműködést indítottak el a befogadási feltételek javítása érdekében.

4.8 Őrizet a menekültügyi eljárás során

2020-ban számos EU+ ország módosította az őrizetben tartással kapcsolatos jogszabályait a harmadik országok állampolgárainak tömeges érkezése és a visszatérési eljárások kapcsán. Egyes országokban erőfeszítéseket tettek annak érdekében, hogy a szakpolitikákban az őrizetben tartásra alternatívákat találjanak, míg más országokban az ilyen alternatívák korlátozott mértékben szerepeltek. A fő kihívások továbbra is az őrizetbe vételhez való folyamodás, az őrizetben tartás körülményei és a kiskorúak őrizetbe vétele voltak, miközben az alternatívák továbbra is korlátozottak. Az európai és a nemzeti szintű bíróságok az év folyamán aktívan elemezték az őrizetben tartási politikákat és gyakorlatokat, normákat felállítva és a jogszabályokat a gyakorlatban is értelmezve.

4.9 Tájékoztatáshoz való hozzáférés

Az EU+ országok megerősítették és módosították gyakorlataikat annak biztosítása érdekében, hogy a menedékkérők tényleges hozzáférést kapjanak a megfelelő tájékoztatáshoz és számukra az eljárás során biztosított pártatlanság garantálható legyen. Az

erőfeszítések a következőkre összpontosultak: új technológiák alkalmazása; alternatív csatornák létrehozása az információ terjesztésére; a figyelem felkeltése elektronikus kommunikációs eszközökkel, például online platformokon és központokon, mobil alkalmazásokon és a közösségi média csatornáin keresztül. Számos ország külön forródrótokat rendszeresített és átalakította a már létező weboldalakat annak biztosítása érdekében, hogy az információk több nyelven elérhetőek legyenek. A rendelkezésre bocsátott információk tartalmazzák a menekültügyi eljárás szempontjait, a fogadó országban a mindennapi életről szóló leírást, az integrációt, a visszatérést és a COVID19-cel kapcsolatos intézkedések frissítéseit.

4.10 Jogi segítségnyújtás és képviselet

A COVID19-cel összefüggő korlátozó intézkedések enyhítése és a jogi segítséghez való további hozzáférés érdekében számos ország tájékoztató foglalkozásokat szervezett az ingyenes jogi segítségnyújtásról, vagy egyénileg, kisebb csoportokban, vagy a személyes kapcsolatot telefonos és videóhívásokkal helyettesítve. Számos ország új jogszabályt fogadott el vagy szakpolitikát vezetett be a jogi segítségnyújtáshoz és képviselethez való hozzáférésről, néhány ország első ízben terjesztette ki az ingyenes jogi segítséghez és az elsőfokú eljárás során a képviselethez való hozzáférést.

A meglévő projekteket kibővítették, és megerősítették az együttműködést más érdekelt felekkel, miközben intézkedéseket hoztak a szolgáltatások minőségének javítására az ügyvédek óradíjának emelésével és a képesítési követelmények fokozásával. Mindazonáltal a civil társadalmi szervezetek 2020-ban aggályokat vetettek fel a jogi segítségnyújtáshoz és képviselethez való akadályozott vagy elégtelen hozzáférés okán – részben a COVID19-cel összefüggő korlátozások miatt – a határon, az őrizetbe vételi központokban és a befogadó létesítményekben.

4.11 Tolmácsolási szolgáltatások

2020-ban a tolmácsolás minőségi normáinak emelésére összpontosítottak, például tolmácsok képzése révén, a felügyelet fokozásával és a minőségértékelési mechanizmusok fejlesztésével. Tolmácsolási szolgáltatások igénybevétele esetén a szerződések új követelményekkel egészültek ki a magasabb színvonalú tolmácsolás biztosítása érdekében. Felhívták a figyelmet a tolmácsolási szolgáltatások javításának szükségességére a határokon, valamint arra, hogy egyes EU+ országokban bizonyos nyelvek tekintetében tolmácsihiány van.

4.12 Származásiország-információk

2020-ban az EU+ országok folytatták erőfeszítéseiket a származási országra vonatkozó információk (COI) körének és minőségének javítása érdekében. Tényfeltáró missziók hiányában az országok az információgyűjtés más módszereire összpontosítottak, míg egyes COI egységek a korlátozásokat kihasználva mélyreható kutatómunkát végeztek, javították és frissítették a rendelkezésre álló információkat, és szélesebb körű témákat fedtek le.

A kisebb menekültügyi szolgálatokkal rendelkező országok lépéseket tettek COI-egységek létrehozása vagy egy módszertan kialakítása céljából, hogy bizonyos származási országokat hozzárendelhesseken olyan ügyintézőkhöz, akik az adatokat rendszeresen frissítik. A kutatás és a jelentések elsősorban azokra az országokra vonatkozó információk frissítésére irányultak, amelyek esetében a COI már

rendelkezésre állt, főként a menedékkérők közös származási országaira, például Afganisztánra, Iránra, Irakra és Szíriára vonatkozóan, ugyanakkor erőfeszítéseket tettek a kevésbé gyakori előfordulású, olyan származási országokkal kapcsolatos információk gyűjtésére is, amelyek esetében korlátozott COI állt rendelkezésre vagy nem létezett COI, mint például Kolumbia és Srí Lanka esetében.

4.13 Hontalanság a menekültügyi kontextusban

A nemzetközi jogban a hontalan személyek és a nemzetközi védelem alá tartozó személyek két külön kategóriát képeznek, de egy személy lehet egyszerre nemzetközi védelemre jogosult és hontalan is. A menekültügy összefüggésében a hontalanság érintheti a nemzetközi védelem iránti kérelem meghatározásának folyamatát, valamint az eljárási biztosítékokat is. 2020-ban számos EU+ ország tett lépéseket a hontalanság kezelése terén, mint például a releváns nemzetközi jogi eszközökhöz folyamodás, a hontalanságot megállapító célirányos eljárások kialakítása, születéskor az állampolgársághoz való hozzáférés biztosítása, a honosításhoz való hozzáférés megkönnyítése, a hontalanságot meghatározó eljárás felgyorsítása, valamint a hontalan személyek kérelmeinek feldolgozására vonatkozó útmutatás frissítése.

Mindazonáltal úgy tűnt, hogy továbbra is fennállnak a hontalan személyek által a menekültügyi eljárás különböző szakaszaiban tapasztalt kihívások, ideértve a hontalansággal kapcsolatos kérdések ismeretének hiányát a menekültügyi eljárás során, a hontalanságot meghatározó folyamatok hiányát egyes EU+ országokban és a hontalan személyek önkényes, bevándorlással kapcsolatos őrizetben tartásának fokozott kockázatát.

4.14 A védelem tartalma

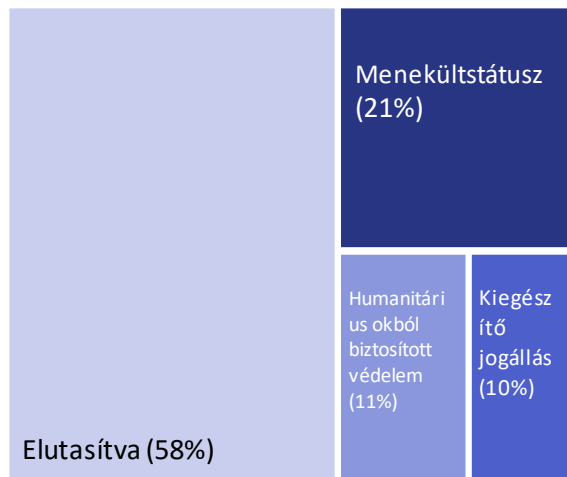
A pozitív határozat hatálya alá eső személyek az EU+ országokban olyan védelemben részesülnek, amely számos joghoz és kötelezettséghez, valamint számos szolgáltatáshoz való hozzáférést biztosít. A pozitív határozat az a döntés, amely menekültstátuszt, kiegészítő védelmet (mindkettőt az uniós jog szabályozza) vagy humanitárius védelmet biztosít (azt a nemzeti jogszabályok alapján biztosítják). Az elismerési arány a pozitív határozatok számát jelenti a nemzetközi védelem iránti kérelmekkel kapcsolatos összes határozatszázalékában kifejezve.

2020-ban az EU+ elismerési aránya menedékjog iránti kérelmekkel kapcsolatos elsőfokú határozatok esetében 42% volt: a meghozott 534 500 határozatból 224 000 volt pozitív, amely a kérelmezőnek egyfajta védelmet biztosított. A legtöbb első fokon hozott pozitív határozat menekült státuszt biztosított (113 000 vagy az összes pozitív határozat fele). Körülbelül 52 000 esetben (az összes pozitív határozat 23%-a) került sor kiegészítő védelem biztosítására, míg a humanitárius státuszt 59 000 esetben ítélték meg (az összes pozitív határozat 27%-a) (lásd a 2. ábrát).

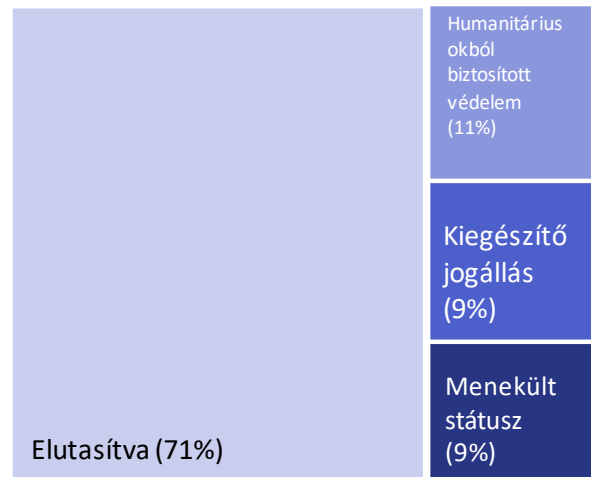

2. ábra A menedékjog iránti kérelmek elsőfokú és másod- vagy magasabb fokú eljárásainak eredménye az EU+ országokban, 2020

A. Első fokon hozott határozatok

B. Másod- vagy magasabb fokú döntések

Forrás: Eurostat [[migr_asvappoctzm](#)] Dátum: 2021. április 28.

Másod- vagy annál magasabb fokon az EU+ országokban hozott 237 000 határozat 70 000 pozitív határozatot tartalmazott, ami 29%-os elismerési arányt eredményezett. A másod- vagy annál magasabb fokú pozitív határozatok leggyakrabban humanitárius státuszt biztosítottak (26 000), míg a menekült státusz és a kiegészítő védelem valamivel kevesebb esetet képvisel (egyenként 22 000).

A védelemben részesülők részére biztosított jogok és szolgáltatások mértéke és minősége határozza meg az új társadalmakba való tényleges beilleszkedésük kilátásait. Néhány ország 2020-ban intézkedéseket vezetett be a külföldiek meghatározott csoportjai helyzetének rendezésére. Néhány ország változtatásokat kezdeményezett a családdegyesítés megkönnyítése érdekében a nemzetközi védelemben részesülők számára, és részletesebb útmutatás révén egyértelműbbé tették a folyamatot, míg a bíróságok továbbra is aktív módon közreműködtek a családdegyesítéssel kapcsolatos szakpolitikák és gyakorlatok kialakításában. Ugyanakkor a korábbi évek tendenciái továbbra is a státusz-felülvizsgálatok fokozottabb felhasználására, valamint a megszüntetési és visszavonási okok szigorúbb alkalmazására irányultak.

Az integrációról és befogadról szóló új uniós cselekvési terv kidolgozása és elindítása további útmutatást nyújtott a nemzeti szintű integrációs stratégiákhoz. Az EU+ országok további erőfeszítéseket tettek a kedvezményezettek támogatására a nyelvtanulás, az oktatáshoz és szakképzéshez való hozzáférés, a foglalkoztatási lehetőségek és a szociokulturális orientáció révén. Az elmúlt években intenzívebbé vált az integrációs tervek interdiszciplináris kutatással történő értékelése a meglévő politikák hatásának felmérése és a jövőre vonatkozó ajánlások felvetése érdekében. 2020-ban aggodalomra adtak okot a COVID19-világjárvány okozta zavarok a menekült gyermekek oktatáshoz való tényleges hozzáférését illetően, számos érdekelt fél gyors jogorvoslatra szólított fel a hosszú távú következmények elkerülése érdekében.

Folyamatos aggodalomra ad okot azoknak a személyeknek a helyzete, akiknek az egyik tagállamban nemzetközi védelmet biztosítottak, de akik aztán egy másik tagállamba költöztek és ismét menedékjogért folyamodtak. Az események egyre nagyobb jelentőséggel bírnak egyes tagállamok számára, és a 2016-os reformjavaslatok, valamint a migrációs és menekültügyi paktum politikai vitáiban ezekre rá is világítottak.

4.15 Korábbi kérelmezők visszaküldése

Míg a harmadik országbeli állampolgárok visszatérésének aránya viszonylag alacsony maradt sok EU+ országban, 2020-ban számos új jogalkotási és politikai kezdeményezés elfogadására került sor a visszatérések végrehajtásának és a visszatérési folyamat költséghatékonyságának javítása érdekében. Néhány ország szigorúbb szabályokat vezetett be az együttműködési kötelezettségre, a visszaküldendő személyek azonosítására és a távozások bejelentésének határidejére vonatkozóan.

Az országok ezenkívül támogatták az önkéntes visszatérést és segítségnyújtást is, valamint szorosabb együttműködés formájában dolgoztak együtt a Frontex-szel. Számos fejlemény érintette a visszatérések végrehajtását, figyelembe véve a *visszaküldés tilalmának* elvét és a humanitárius szempontokat, ideértve a kísérő nélküli kiskorúak méltóságteljes visszaküldését is.

4.16 Áttelepítés és humanitárius befogadások

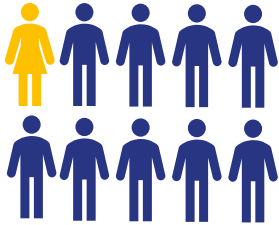
Az áttelepítés és a humanitárius befogadás kulcsfontosságú szerepet játszik a rászoruló emberek védelme érdekében a biztonságos és legális migrációs lehetőség biztosítása által. Az első európai áttelepítési program 2015. júliusi bevezetése óta a folyamat továbbra is a politikai napirenden szerepel. A COVID19-hez kapcsolódó korlátozások miatt a 2020 folyamán az EU+ országokba ténylegesen betelepített menekültek száma elkerülhetetlen módon csökkent.

A menedékjog, a visszatérési eljárás és az áttelepítés tekintetében a vonatkozó uniós rendelkezések végrehajtásáról szóló európai bizottsági útmutatással összhangban az EU+ országok módosították módozataikat, hogy lehetőség szerint biztosíthassák az áttelepítési folyamatok folytonosságát, például sürgős esetek dokumentáció alapján történő feldolgozásával és távinterjúk lefolytatásával. 2020 végére a legtöbb ország nem teljesítette előírt nemzeti kvótáit, és átcsoportosítást kellett kérniük a következő évre, kifejezve elkötelezettségüket a biztonságos védelmi utak felajánlása mellett.

Fókuszban a sérülékeny menedékkérők

2020-ban az EU+ országokban közel **14 200** nemzetközi védelem iránti kérelmet nyújtottak be **kísérő nélküli kiskorúak**

Ez az összes, azaz **485 000** menedékjog iránti kérelem **3%-át** jelentette 2020-ban

A nemzetközi védelmet kérő, kísérő nélküli kiskorúak közül **10** személyből körülbelül **9** fiú volt

További erőfeszítésekre van szükség a menekültügyi eljárásban a **nők és lányok** védelmére az erőszak, az emberkereskedelem és a női nemi szervek megcsönkítése ellen

A kísérő nélküli kiskorúak **41%-a Afganisztánból** származik

Óvintézkedésekre van szükség annak érdekében, hogy a menedékjog iránti kérelem elbírálására irányuló eljárás során a **gyermekeket** megvédjük attól, hogy az **embercsempészek** kezébe kerüljenek

az **LMBTI-személyek** a világ számos részén emberi jogi visszaéléseknek vannak kitéve. És lehet, hogy félnek nyíltan megszólalni a menekültügyi eljárás során

Forrás: EASO

5. Gyermekek és különleges igényű kérelmezők

Az uniós menekültügyi *közösségi vívmányok* az olyan kérelmezők azonosítására és támogatására vonatkozó rendelkezéseket is tartalmaznak, akik különleges eljárási garanciákat igényelnek. A kiszolgáltatott helyzetben lévő kérelmezők egyik legfontosabb csoportjába tartoznak a kísérő nélküli kiskorúak, akik felelős felnőtt gondviselése nélkül igényelnek védelmet. Az új migrációs és menekültügyi paktum számos rendelkezést tartalmaz annak biztosítására, hogy a gyermek mindenek felett álló érdekét figyelembe vegyék, például a családegyesítés megerősítésével és a szolidaritási mechanizmus támogatásával a kísérő nélküli gyermekek és a kiszolgáltatott helyzetben lévő kérelmezők áthelyezéséhez.

2020-ban mintegy 14 200 nemzetközi védelem iránti kérelmet nyújtottak be kísérő nélküli kiskorúak az EU+ országokban, ami az összes 485 000 kérelem 3%-át teszi ki. 2019-hez képest a kísérő nélküli kiskorúak abszolút száma viszonylag stabil maradt (-3%). Tekintettel azonban a menedékjog iránti kérelmek általános erőteljes csökkenésére, ez 2019-től egy százalékponttal növekedett a kísérő nélküli kiskorúak arányát illetően.

A kísérő nélküli kiskorúak nagy része Afganisztánból származik, ami a kiskorúak kérelmeinek 41%-át teszi ki az EU+ országokban 2020-ban (ez 11 százalékponttal magasabb, mint 2019-ben), ezt követi Szíria, 16%-kal (6 százalékponttal magasabb érték). A korábbi évekhez hasonlóan az EU+ országokban nemzetközi védelmet kérő, kísérő nélküli kiskorúak döntő többsége fiú volt (10-ből csaknem 9). A legtöbb kísérő nélküli kiskorú kérelmező az idősebb korosztályban volt, körülbelül kétharmada 16 és 17 év közötti, és csak körülbelül egytizede 14 évnél fiatalabb.

Kiemelve a korai azonosítás és megfelelő továbbirányítás fontosságát, számos EU+ ország 2020-ban frissítette jogszabályait, szakpolitikáit és iránymutatásait, minőségellenőrzési intézkedéseket hajtott végre, vagy új sebezhetőségi értékeléseket dolgozott ki a különleges eljárási igényű kérelmezők számára. Jogszabályi változások történtek a kísérő nélküli kiskorú mellé törvényes gyám kinevezésének felgyorsítása érdekében is, azonban ezen erőfeszítések ellenére gyakran jelentettek késedelmet a gyámok kinevezését illetően. Összességében a kiszolgáltatott helyzetben lévő kérelmezők, beleértve a kiskorúakat is, hatékony és gyors azonosításának korlátai továbbra is kihívást jelentenek 2020-ban, növelve az őrizetbe vételük vagy a befogadó létesítményekben történő elhelyezésük kockázatát, amelyek nem felelnek meg az igényeiknek.

A befogadást illetően az EU+ országok hatóságai jelentős erőfeszítéseket tettek speciális létesítmények létrehozására annak érdekében, hogy a kiszolgáltatott helyzetű kérelmezők számára olyan biztonságos helyet biztosítsanak, ahol speciális igényeik kielégíthetők. Ennek ellenére gyakran számoltak be arról, hogy nem mindig volt lehetséges egy fizikailag és pszichológiailag biztonságos környezet létrehozása, a támogatási szolgáltatásokhoz való hozzáféréssel, beleértve a kiskorúak oktatáshoz való hozzáférését.

További erőfeszítésekre volt szükség ahhoz, hogy a menedékjog iránti kérelem elbírálására irányuló eljárásban részt vevő nőket és lányokat megvédjék olyan kockázatoktól, mint például a családon belüli erőszak vagy a női nemi szervek megcsonkítása. Az EU+ országok új kezdeményezéseket indítottak biztonságos létesítmények kialakítására a kérelmezők e csoportja számára, és a bíróságok felléptek annak érdekében, hogy megvédjék azokat a nőket és lányokat, akiket erőszak fenyegethet, ha visszatérnek hazájukba.

Egy gyakori probléma a kiskorúakkal, különösen az okmányokkal nem rendelkező migránsokkal folytatott emberkereskedelem riasztó növekedésével kapcsolatos – az áldozatok csaknem egynegyedét gyermekek teszik ki. A migráns nők és gyermekek számára nem csak a veszélyes útvonalak jelentenek kockázatot, hanem Európába érkezésükkor is közvetlen veszélynek vannak kitéve. A gyermekek eltűnhetnek a befogadóállomásokról, és emberkereskedők áldozatává válhatnak.

A leszbikus, meleg, biszexuális, transznemű és interszexuális (LMBTI) személyek emberi jogi visszaéléseknek vannak kitéve, és fenyegetésekkel néznek szembe a világ számos részén. Érzékeny megközelítésre van szükség a kérelmezők ilyen csoportja vonatkozásában, mivel a menekültügyi eljárás során szexuális orientációjukról, nemi identitásukról és annak kifejezéséről, valamint nemi jellemzőikről (SOGI/ESC) nem mernek beszélni. A 2020-as fejlemények az információs szolgáltatásra és a biztonságos ország definíciójára összpontosítottak a nemi vonatkozású speciális igényekkel rendelkező kérelmezők számára.

Menekültügyi és befogadó rendszerek Európában: További lépések

Annak ellenére, hogy a COVID19-világjárvány miatt 2020-ban csökkent a mobilitás, a bizonyítékok a migrációs folyamatok állandó jellegére utalnak

További beruházásokra van szükség a reaktív válaszokról a hosszú távú megoldásokra való áttéréshez

Forrás: EASO

Záró megjegyzések: További lépések

Ez a *menekültügyi jelentés* 10. kiadása, amelyben az EASO folyamatosan dokumentálta és elemezte az EU+ országok által elért folyamatos fejlődést a menedékjog és a befogadó rendszerek egységesítése és korszerűsítése terén. Az ideiglenes, gyors megoldások és az előremutató politikák elegendő alkalmazva az EU+ országok bonyolult migrációs hullámokat kezeltek, miközben megoldásokat kerestek a folyamat során felmerülő kihívásokra. A globális egészségügyi vészhelyzet a COVID19-világjárvány idején valóban próba elé állította a jelenlegi menekültügyi és befogadó rendszereket, és az ebben a jelentésben bemutatott fejlemények bizonyították azok ellenállóképességét és rugalmasságát az üzleti folyamatosság biztosítása terén váratlan esetekben. Az is egyértelmű, hogy továbbra is nagy hangsúlyt kap a nemzetközi védelem iránti igény, amely hosszú távú fenntarthatóságot elősegítő megoldásokat igényel.

Az eddig elért előrehaladás hasznosítása további beruházásokat igényel az átmeneti megállapodásokról az általánosan elfogadott, átfogó jogalkotási és politikai keretekre való áttéréshez. Ebből a célból a különböző érdekelt felek közötti folyamatos és intenzív együttműködés kiemelkedő fontosságú a szakértelem és a viszonylagos előnyök integrálása érdekében, amelyek mindegyike közös megoldások kidolgozását eredményezheti. E konszolidációs folyamat során az alapvető emberi jogoknak és az uniós értékeknek irányítónak kell szolgálniuk a további lépésekhez.

Annak ellenére, hogy a COVID19-világjárvány miatt 2020-ban csökkent a mobilitás, a bizonyítékok migrációs folyamatok állandó jellegére utalnak

A COVID19-világjárvány jelentős és összetett hatást gyakorolt mind a menekültügyi és befogadó rendszerek működésére az EU+ országokban, mind az Európába nemzetközi védelem reményében érkező emberek számára. Az EU+ országokban benyújtott menedékjog iránti kérelmek száma 2020-ban drasztikusan, egyharmadával esett vissza 2019-hez képest, mivel az utazási korlátozások és a lezárások sokak számára akadályozták az utazást. Azonban ha szűkítjük a 2020 januárjában és februárjában, azaz a COVID19-cel kapcsolatos intézkedések bevezetése előtt benyújtott kérelmek számát, akkor 10%-ot meghaladó növekedést figyelhetünk meg a 2019-es év azonos hónapjaihoz képest, ami növekedésre enged következtetni az érkezések tendenciáját illetően, amennyiben a pandémia nem következik be.

Mivel a konfliktusok, az emberi jogok szisztematikus megsértése, a politikai instabilitás és a gazdasági nehézségek epicentrumai továbbra is világszerte jelentős mértékű kényszerű lakóhelyelhagyást váltanak ki, az Európába irányuló migrációs hullámok valószínűleg egyenletes vagy növekvő ütemben folytatódnak. Míg 2020-ban a világjárvány a mobilitást gátló tényezőnek tűnt, ez a tendencia a jövőben valószínűleg változni fog. Ha figyelembe vesszük a különböző országok kapacitását a világjárvány gazdasági és társadalmi hatásainak kezelését és leküzdését illetően, a COVID19 utáni felépülés valószínűleg nem lesz egyenletes, erősítő hatással lehet a kényszerű migráció már fennálló okaira, és súlyosbíthatja a fejlődő és fejlettebb országok közötti egyensúlyhiányt. Ez katalizálhatja az előbbtől az utóbbi tendencia irányába mutató mobilitást is. Ebben az összefüggésben az EU külső határaival kapcsolatos alapvető kérdések továbbra is a nyilvános vita fontos részeit képezik majd, különös tekintettel a területre és a menekültügyi eljárásához való tényleges hozzáférésre, amely még erőteljesebben hangsúlyozza az új, általánosan elfogadott keretrendszerre való áttérés szükségességét a kutatási és mentési műveletek, a partraszállás, az áthelyezés és a felelősség általános méltányos megosztása terén.

A betelepítési programok szerepe a kiszámítható, biztonságos és legális hozzáférés biztosításában kulcsfontosságú lesz az egyre növekvő migrációs hullámok tükrében. A COVID19-világjárvány zavaróan hatott az áttelepítési folyamatokra 2020-ban, ami még inkább rávilágított az emberek védelmének fontosságára a hosszú és veszélyes utazásoktól a biztonság irányába. Az új migrációs és menekültügyi paktumban az áttelepítésre és a kiegészítő lehetőségekre helyezett nagyobb hangsúly kiemeli a védelmi megoldások biztonságos és kiszámítható módon történő biztosítása iránti elkötelezettséget.

Az új migrációs és menekültügyi paktum célja a különféle igények kielégítése

Az Európai Bizottság migrációs és menekültügyi paktumát 2020 szeptemberében fogalmazták meg javaslatként megújult megoldásként a szolidaritás megerősítése, a migrációs kihívások összehangolt kezelése és az uniós menekültügyi rendszerbe vetett bizalom gyorsabb és hatékonyabb eljárások révén történő megteremtése érdekében. A javasolt új paktum véglegesítése előtt a különféle állami és nem állami érdekelt felekkel folytatott 12 hónapos konzultáció pozitív lépést jelentett az inkluzív és átfogó európai migrációs és menekültügyi architektúra kiépítése különböző perspektíváinak mérlegelésénél. Az új paktumban foglalt jogalkotási javaslatokról folytatott tárgyalások központi helyet foglalnak majd el a migráció és a menekültügy területén várható fejleményeket tekintve.

A már elért jelentős előrelépés elismerése mellett még számos kérdéssel kell foglalkozni. Az áttöréshez politikai akaratra, megfelelő inspirációval bíró politikai döntéshozatalra és rugalmasságra van szükség. Bár az új paktumban szereplő iránymutatások még nem léptek életbe, az új paktumban szereplő iránymutatások már befolyásolhatják egyes országok politikai változásait annak érdekében, hogy összehangolják gyakorlataikat a javasolt lépésekkel, és elősegítsék az országok közötti gyakorlati együttműködést az élénk érdeklődésre számot tartó kérdésekben – ez a tendencia a KEMR 2016. évi reformjavaslatait követően is megfigyelhető volt.

A fenntartható rendszerekre figyelve: A reaktív válaszokról a hosszú távú megoldásokra való áttérés

A múltbeli tapasztalatokra építve az EU+ országok folytatták jogszabályaik, szakpolitikáik, gyakorlatuk és átfogó szervezeti intézkedéseik megfelelő adaptálását a menedékkérők beáramlásának megfelelőbb kezelése, a munkafolyamatok optimalizálása, a hatékonyság és az eredményesség növelése, valamint a védelem méltó folyamatának biztosítása érdekében. Számos EU+ országban a közös tendencia a kezdeti menekültügyi és befogadási szakasz fokozottabb központosítása és összehangolása volt azáltal, hogy olyan fogadó központokat hoztak létre, ahol a menekültügyi folyamat összes érdekeltje egy helyen tartózkodik. A cél az eljárás korai szakaszában a lehető legtöbb információ összegyűjtése a hatékony döntéshozatal fokozása érdekében - ez a megközelítés úgy tűnik, központi szerepet játszik az új paktumban is. Ha gyorsan meghatározható, kinek van és kinek nincsen szüksége védelemre, az növeli a menekültügyi rendszerek integritását. Ezzel kapcsolatban folyamatos viták folynak az alapvető jogok, és különösen a *visszaküldés tilalma* elvének betartását garantáló mechanizmusok körül.

A befogadási rendszereken belül is módosításokat hajtottak végre, különösen annak érdekében, hogy a különleges igényű kérelmezők számára megfelelő szolgáltatásokat nyújthassanak. Ezen erőfeszítések ellenére ez a terület nem mentes a kihívásoktól, a befogadó létesítmények időnként túlszűfoltak, a feltételek az optimálisnál kedvezőtlenebbek, valamint a szolgáltatásokhoz, például az oktatáshoz és az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés késik vagy elégtelen. Például a rendelkezésre álló adatok azt mutatják, hogy 2020-ban Európában a nemzetközi védelmet kérelmezők mintegy 30%-a gyermek volt, közülük sokan iskolás korúak. Gyakran ezek a gyerekeknek nincs folyamatos és

hatékony hozzáférésük az oktatáshoz. Még azoknak a gyermekeknek is, akiket negatív döntés után visszaküldhetnek, az oktatás felajánlása a befogadási szakaszban önmagában is érték, elősegítve fejlődésüket kognitív és társadalmi szinten egyaránt. A maradékszámára az oktatáshoz való tényleges hozzáférés hiánya káros hatással lehet mind személyes fejlődésükre, mind pedig hosszú távú integrációs kilátásaikra. A nemzetközi védelemben részesülők integrációjára való azonnali összpontosítás több előnnyel jár a hosszú távú fenntarthatóság szempontjából: ha felvértezik őket a befogadó társadalomban való boldoguláshoz szükséges készségekkel, akkor nemcsak az új társadalmak szerves tagjaiként való pozitív hozzájárulásuk gyorsul fel, hanem ez az általános társadalmi kohéziót is elősegíti.

Az ideiglenes megoldásoknak az azonnali szükségletek kielégítésében játszott szerepe elismerése mellett a hosszú távú, fenntartható keretekre való áttéréshez további fejlesztésekre lesz szükség a minőségi befogadási feltételek biztosítása, az egészségügyi ellátás és az oktatás kellő időben történő rendelkezésre bocsátása, és a kedvezményezettek integrációjára és azon harmadik országbeli állampolgárok visszatéréséhez szükséges méltóságteljes folyamatokra való összpontosítás biztosítása érdekében, akik nem szorulnak védelemre. Ebben az átmeneti folyamatban az alapvető emberi jogi koncepciók és az uniós alapelvek biztosíthatják a szükséges útmutatást, és tájékoztatást adhatnak az ilyen hosszú távú megoldások kidolgozásáról és működéséről.

Tisztességes hatékonyság és hatékony eredményesség: A bíróságok az uniós menekültügyi közösségi vívmányokkal összhangban vizsgálják az új gyakorlatokat

Az uniós és a nemzeti szintű igazságügyi intézmények továbbra is megerősítik szerepüket az EU menekültügyi közösségi vívmányainak értelmezésében és gyakorlati alkalmazásának irányításában. Ez a szerep különleges hangsúlyt kapott 2020-ban, amikor a bíróságokat felkérték arra, hogy értékeljék azokat az új gyakorlatokat és intézkedéseket, amelyeket a nemzeti hatóságok egy olyan új „valóságban” vezettek be, amelyet soha nem látott kihívások vezéreltek, amikor gyors és hatékony válaszokra volt szükség. A nemzeti bíróságok felléptek a COVID19 biztonsági intézkedéseknek a menedékkérők jogaira, valamint a dublini transzferek bonyolultságára és a kapcsolódó időkorlátokra gyakorolt hatásának felmérése érdekében. Az EUB, mint az EU igazságügyi hatósága, szintén számos fontos ítéletet hozott, különös tekintettel a menekültügyi eljárásához való tényleges hozzáférésre.

Nyilvánvaló, hogy az igazságügyi hatóságok továbbra is fontos szerepet játszanak az európai menekültügyi közösségi vívmányok helyes értelmezésének és alkalmazásának biztosítása terén, most még fokozottabb mértékben, miközben az Európai Bizottság javaslatait még át kell ültetni egy egyeztetett jogalkotási és politikai keretbe, figyelembe véve a másodfokon még folyamatban lévő ügyek jelentős számát is.

A digitalizáció, mint a hatékonyság és a hozzáférhetőség katalizátora

Az EU+ országok fontos lépéseket tettek a technológiai újítások bevezetése irányában a menekültügyi eljárások automatizálásának fokozása érdekében. A COVID19-világjárvány új lendületet adott az EU+ országoknak a folyamatok digitalizálásának fokozását illetően, mivel munkamódszereiket az egészségügyi veszélyhelyzetek kockázatainak enyhítése érdekében az adott körülményekhez kellett igazítaniuk. E megoldások közül több valószínűleg tartósabban megmarad a menekültügyi és befogadó rendszerek hatékonyságának növelése érdekében, míg mások az EU+ országok azon eszköztárának részét képezhetik, amelyeket a jövőben hasonló kihívásokkal szemben újra alkalmazni lehet. A digitalizálás irányába haladó munka

előrehaladtával figyelmet kell fordítani az adatvédelem kérdéseire, a digitális szolgáltatásokhoz való méltányos hozzáférés biztosítására és az új technikai megoldások iránti bizalom növelésére a kérelmezők és a védelemben részesülők között, azok használatának ösztönzése céljából.

Összehangolt európai válasz az EASO-val, mint a folyamat szerves részével

A menedékjog összetett jellegénél fogva, amely bonyolult módon kapcsolódik a családdegyesítéshez és a visszatéréshez is, átfogó megoldásokat igényel. Az elkövetkező években az összehangolt fellépés és a különböző érdekelt szakértelmének integrálása kulcsfontosságú lesz egy kiegyensúlyozott megközelítés kialakítása szempontjából, amelynél a legfontosabb kérdés az lesz, hogy az összes érdekelt fél hogyan járulhat hozzá – és nem az, hogy hozzájárul-e – a folyamathoz. Egy működő európai menekültügyi rendszer egységesítése és gyakorlati megvalósítása széles körű politikai akaratot és közös jövőképet igényel; harmonizált és igazságos válaszokat vár az egyes országokra nehezedő migrációs nyomásra, a védelmet kérő személyek alapvető jogainak tiszteletben tartása mellett; megerősített együttműködést feltételez a származási és a tranzitországokkal; és folyamatos erőfeszítéseket igényel az illegális migráció kiváltó okainak kezelése érdekében.

A megalakulása óta eltelt 10 évben az EASO aktívan együttműködött az Európai Bizottsággal, a tagállamokkal, az európai ügynökségekkel, a civil társadalommal és a nemzetközi szervezetekkel a KEMR átfogó megvalósításának támogatása érdekében: operatív segítségnyújtással a nagy nyomás alatt álló tagállamok számára; képzések és magas színvonalú gyakorlati eszközök rendelkezésre bocsátásával a menekültügyi szakemberek számára; a KEMR külső dimenziójának megvalósításához való hozzájárulással; és megbízható elemzési eredmények felmutatásával a döntéshozók tájékoztatása céljából. Ezekben az években az EASO kiterjedt és egyedülálló tapasztalatokat gyűjtött, innovatív munkamódszereket dolgozott ki, erős partnerségeket hozott létre, és a megoldás részeként szolgált a védelemorientált politikák és gyakorlatok előmozdításában.

A folyamatosan változó globális migrációs környezetben az EASO útmutatására és közreműködésére egyre nagyobb szükség van. A menekültügyi szakértelem központjaként az EASO munkaprogramja várhatóan bővülni fog, különösen az EU Menekültügyi Ügynökségévé való átalakulás küszöbén.

ISBN 978-92-9465-078-8